

ความหวังหลังน้ำลด

สถานการณ์น้ำท่วมในต่างจังหวัดโดยเฉพาะพื้นที่ในเขตภาคเหนือตอนล่างไล่มาถึงภาคกลาง บางส่วน ปริมาณน้ำเริ่มลดลงสู่ภาวะปกติ คงเหลือไว้แต่ความบอบช้ำทางจิตใจและร่องรอยความเสียหายต่อทรัพย์สิน พืชผลทางการเกษตร รวมถึงภาคอุตสาหกรรม อ.ก.ส. ในฐานะหน่วยงานที่ดูแลเกษตรกร ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบในครั้งนี้กว่า 4 แสนครัวเรือน พื้นที่ทางการเกษตรเสียหายกว่า 10 ล้านไร่ จำนวนหนี้โดยรวมกว่า 42,000 ล้านบาท จึงได้กำหนดแผนจัดทำโครงการนำร่องเพื่อฟื้นฟูเกษตรกรที่ประสบอุทกภัยหลังน้ำลด ขึ้นที่ อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก โดยนำหลักทฤษฎีการมีส่วนร่วมของชุมชน เข้ามาช่วยในการแก้ไขปัญหา เริ่มจากการจัดทำเวทีประชาคมร่วมกับผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. หัวหน้ากลุ่มลูกค้า อ.ก.ส. ประธานเครือข่ายกองทุน และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่าง ๆ หมอบัน เป็นต้น เพื่อรวบรวมข้อมูลความเสียหายและสำรวจความต้องการของชาวบ้านว่า ต้องการให้ อ.ก.ส.หรือหน่วยงานอื่น ๆ เข้ามาช่วยเหลือในเรื่องอะไรบ้าง มีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาและสรุปความต้องการในการฟื้นฟูของเกษตรกรในรูปแบบของแผนชุมชน ทั้งแผนระยะสั้น ระยะปานกลางและระยะยาว ซึ่งวิธีนี้นอกจากได้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของชาวบ้านแล้ว ยังเป็นการกระตุ้นให้ชาวบ้านรับรู้ปัญหาของตนเอง มีหลักในการคิด การแก้ไขปัญหาร่วมกัน เพื่อสร้างความยั่งยืนต่อตนเองและชุมชน

ผลของการทำเวทีประชาคมพบว่าความต้องการเร่งด่วนหรือระยะสั้นของชาวบ้านคือ การปรับปรุงบ้านเรือนที่ได้รับความเสียหาย การซ่อมแซมเครื่องจักรกลทางการเกษตร เครื่องใช้ไฟฟ้า การจัดหาเมล็ดพันธุ์พืชพันธุ์ปลา เพื่อนำมาฟื้นฟูการผลิตและสร้างรายได้ระยะสั้น การจัดหาอาชีพเสริมรายได้หลังน้ำลด การตรวจรักษาด้านสุขภาพ และเงินทุนเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ ส่วนในระยะปานกลางและระยะยาวมีทั้งเรื่อง การปรับเปลี่ยนระบบการผลิตและอาชีพให้สอดคล้องกับภูมิสังคม เช่น การงดทำนาช่วงน้ำหลาก มาเป็นพื้นที่กักเก็บน้ำเพื่อใช้เลี้ยงปลา การสร้างอาชีพเสริมใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มรายได้ การจัดทำระบบชลประทานเพื่อให้น้ำใช้ช่วงหน้าแล้ง การจัดตั้งชุมชนเข้มแข็งเพื่อการพึ่งพาตนเองและการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

ในเบื้องต้น อ.ก.ส.ได้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดกิจกรรมช่วยเหลือแก้ไขปัญหาเร่งด่วนให้กับชาวบ้านไปแล้ว โดยมีองค์กรและหน่วยงานเข้ามาร่วมสนับสนุน เช่น มูลนิธิเพื่อนพึ่ง(ภา)ยามยาก จังหวัดพิษณุโลก กระทรวงสาธารณสุข กรมส่งเสริมการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กศน. บริษัทเอกชนที่จัดจำหน่ายเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการเกษตร คูโบต้า ยันมาร์ ศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ อ.ก.ส. ...งานนี้จึงเป็นงานที่จัดขึ้นถูกต้องถูกเวลา ถูกใจชาวบ้านพอสมควร แต่มีอีกหนึ่งแนวคิดของชาวบ้านที่อาจเป็นความหวังของชาวกรุงก็คือ.. ถ้าชาวบ้านรวมกันสละพื้นที่ทำกินมาเป็นแก้มลิงกักเก็บน้ำเพื่อไม่ให้ไหลมาท่วมเขตอุตสาหกรรมและคนกรุงเทพฯ จะมีรูปแบบการเยียวยาหรือจ่ายทดแทนค่าเสียหายโอกาสให้ชาวบ้านอย่างไร ? คำถามนี้เชื่อว่าหลายคนเห็นด้วยและหวังว่าผู้มีอำนาจในบ้านเมืองจะหยิบยกเรื่องนี้มาพิจารณา

● พรพพรหม จักรกริชรัตน์ ●